

Проблемні питання адміністрування податків

Даніл СЕРБІН,
юрист IBC Legal Services

Явище оподаткування як невід'ємний елемент суспільних відносин існує в житті людства вже не першу сотню років. Ще Аристотель в організації держави ставив управління скарбницею на друге місце після забезпечення правопорядку. Процес адміністрування податків зазнав безліч різноманітних видозмінень протягом періоду свого розвитку та становлення, і з впевненістю можна казати, що сучасне адміністрування податків є лише тимчасовим явищем у тому вигляді, у якому воно існує наразі, що відповідає нинішньому історичному моменту, та однозначно буде змінюватися й надалі разом із розвитком суспільних відносин і суспільства загалом.

Наприклад, у Стародавньому світі оподаткування мало надзвичайний і тимчасовий характер. Податки здебільшого збирались у випадку настання спеціальних обставин, таких як оголошення війни, початок значного будівництва тощо, а приховування свого майнового стану або ухилення від сплати встановленого податку каралося у край суворий спосіб, зокрема продажем у рабство.

Водночас уже на початку періоду нової історії в європейських країнах вибудовуються податкові системи, більш схожі на сучасні, у зв'язку зі стрімким зростанням потреб тогочасних держав, що зумовило і формування оплачуваного адміністративного апарату. Також починає стрімко розвиватися адміністративна наука та зароджуватися наука камералістика, що вивчала управління державним майном, отримання доходів державою, процедури збирання податків тощо. У тогочасних країнах зростає чиновницький апарат, філософи та науковці видають трактати і висловлюють свої роздуми на тему оподаткування, справляння податків.

Звісно, можна виокремити значно більше етапів розвитку системи оподаткування та процедури адміністрування податків, і кожен із них вартує окремого розгляду та є цінним для аналізу становлення цих явищ. Однак визначальним є те, що кожен із таких етапів не був ідеальним, мав більшу чи меншу кількість недоліків і своєрідних про-

блем, що вказує на недосконалість системи оподаткування, яка вимагає постійної переоцінки та покращення.

Проблемних питань адміністрування податків, на жаль, є досить багато, проте розглянути пропонуємо саме ті, які, на мою думку, є найбільш значними, руйнівними та спричиняють найбільшу шкоду процедурі справляння податків, адже в сучасних умовах глобалізації та розвитку економіки саме ефективне адміністрування податків є ключовим елементом фінансового управління країни.

Тіньова економіка та ухилення від сплати податків

Однією з основних проблем є тіньова економіка та практика ухилення від сплати податків. Тіньова економіка, що охоплює непрозорі й нелегальні економічні операції, спричиняє значний відтік ресурсів від державного бюджету. Ухилення від сплати податків призводить до недостатнього фінансування соціальних та економічних програм. Для боротьби з цим явищем необхідно впроваджувати більш сучасні та ефективні методи моніторингу й контролю. Це може бути використання технологій для автоматизації обліку та аналізу фінансових операцій, а також посилення відповідальності бізнес-структур за точне відображення фінансової інформації у звітах.

Комплексність податкового законодавства

Податкове законодавство часто виявляється складним і неоднозначним, особливо для пересічних платників, які не мають за плечима юри-

дичної або економічної освіти. Це ускладнює процес розрахунку та сплати податків для підприємств і громадян. Здебільшого це є результатом накопичення поправок і змін у законодавстві протягом багатьох років. Для розв'язання цієї проблеми необхідно проводити реформи податкового законодавства з метою спрощення та уніфікації його положень. Зменшення кількості податкових ставок та впровадження зрозумілих правил може полегшити процес декларування і сплати податків.

Корупція та недостатня прозорість

Прозорість у сфері адміністрування податків є ключовою для запобігання корупції та забезпечення справедливості в розподілі фінансових ресурсів. Недостатній рівень прозорості у системі адміністрування податків може сприяти недобросовісним практикам і спричинити втрати бюджету. Реформування системи справляння податків має охоплювати заходи щодо забезпечення високого рівня прозорості та відкритості. Це може бути досягнуто шляхом публікації в доступній та зрозумілій формі інформації, звітів тощо, а також залучення громадськості до моніторингу процесів адміністрування податків.

Технологічні виклики

З розвитком технологій зростає і роль цифровізації у сфері адміністрування податків. Автоматизація процесів та використання електронних систем може спростити облік і звітність. Однак це також призводить до нових викликів, таких як кіберзагрози та конфіденційність даних. Необхідно вдосконалювати системи кіберзахисту та забезпечувати надійний захист персональної інформації громадян і бізнесу. Запровадження сучасних технологій, таких як блокчейн, може зробити облік та збір податків більш ефективним і безпечним.

Міжнародна координація

З урахуванням глобальної природи економіки важливо забезпечити міжнародну координацію в адмініструванні податків. Недостатня співпраця може призвести до втрат для держав і сприяти податковому ухиленню. Міжнародні стандарти та угоди про обмін інформацією про фінансові операції можуть сприяти ефективному контролю та уникненню податкових ухилень. Координація між країнами у сфері адміністрування податків може бути важливим кроком у забезпеченні справедливого розподілу податкових навантажень.

Підсумовуючи, варто зазначити, що розв'язання проблем адміністрування податків вимагає від уряду і членів громадянського суспільства спільних зусиль та активних дій. Лише через комплексні реформи та впровадження інноваційних рішень можна забезпечити ефективну і справедливую систему оподаткування, що сприятиме сталому економічному розвитку. Однак важливо також пам'ятати про збалансований підхід, щоб уникнути негативного впливу на підприємництво та не створити надмірне податкове навантаження на платників податків. **ЮЛ**

